

Geography and Tourism Planning quarterly

Online ISSN:

Journal Homepage: <https://gtp.khu.ac.ir>

Kharazmi University

Research Paper

Providing a Framework for the Role of Digital Nomads in the Tourism Ecosystem of Kish Island

Marzieh Moradi[✉]: *PhD Candidate in Management, Business Management, Department of Management, Faculty of Economic and Administrative Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.*

Seyed Rasoul Hoseini Berneti: *PhD Candidate in Management, Business Management, Department of Management, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Sari, Iran.*

Keywords:

Digital Nomads,
Tourism,
Kish Island.

Received:

07 February 2025

Received in

revised form:

07 March 2025

Accepted:

15 March 2025

pp: 71-90

ABSTRACT

The rise of digital nomadism as a lifestyle combining work and travel presents a unique opportunity for tourism development in destinations like Kish Island. This study aims to identify key factors for attracting and integrating digital nomads into Kish Island's tourism ecosystem and proposes a conceptual framework for this purpose. Using a qualitative approach and thematic analysis, data were collected through semi-structured interviews with 15 digital nomads, local business representatives, and policymakers. Data analysis, conducted via MAXQDA software, followed three stages: open coding, axial coding, and selective coding. Purposeful sampling ensured comprehensive data coverage. Findings indicate that the successful integration of digital nomads depends on three main factors: their preferences, the preparedness of local businesses, and policymaker initiatives. Digital nomads prioritize digital infrastructure (high-speed internet, coworking spaces) and social networking opportunities. Local business preparedness includes economic benefits such as stable income, alongside challenges like service adaptation and cultural awareness. Policymaker initiatives involve infrastructure development and addressing barriers such as budget constraints and policy gaps. Comparisons with successful global destinations highlight the need for targeted investments and supportive policies to enhance Kish Island's competitiveness. The proposed conceptual framework provides a structured approach to aligning infrastructure development, strengthening policies, and fostering cultural interactions. Recommendations include improving digital infrastructure, launching targeted marketing, facilitating legal processes, and raising local awareness. This research is the first comprehensive study on digital nomadism in Kish Island, offering a replicable framework for integrating digital nomads into tourism ecosystems in similar destinations.

DOI:

Corresponding author (Email: m.moradi02@umail.umz.ac.ir)

Copyright © 2022 The Authors. Published by Kharazmi University. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

The rise of digital nomadism, enabled by advancements in digital technologies and the expansion of remote work opportunities, has given birth to a new lifestyle where individuals work remotely while simultaneously traveling. This trend has blurred the traditional boundaries between work and leisure, creating a new form of tourism based on location independence and flexibility. Digital nomads typically choose destinations that not only offer suitable working infrastructures but also provide recreational opportunities.

In this context, destinations like Kish Island, Iran, present significant potential to attract digital nomads due to their favorable geographical location, pristine beaches, diverse recreational facilities, and moderate climate. However, despite these advantages, challenges such as the lack of adequate digital infrastructure, unclear support policies, and environmental concerns have hindered Kish Island from becoming an ideal destination for digital nomads.

This study aims to explore the key factors that influence the integration of digital nomads into the tourism ecosystem of Kish Island and proposes a conceptual framework for achieving this goal. The research seeks to identify the needs of digital nomads, assess the readiness of local businesses, and evaluate the role of policymakers in fostering a sustainable and diversified tourism ecosystem.

Methodology

This qualitative study employed thematic analysis to gather data through semi-structured interviews with 15 participants, including digital nomads, local business representatives, and policymakers from Kish Island. The data were analyzed in three stages: open coding, axial coding, and selective coding. MAXQDA software was used to process the data. The aim was to identify the key factors influencing the integration of digital nomads into Kish's tourism ecosystem and to propose actionable recommendations for enhancing the region's economic sustainability and tourism diversification.

Results and Discussion

The results of this research underscore the critical importance of digital infrastructure and co-working spaces in attracting digital nomads to Kish Island. Fast internet, suitable workspaces, and affordable living costs were identified as primary factors that digital nomads consider when selecting their travel destinations. These findings align with previous research indicating the necessity of digital infrastructure and co-working spaces for attracting digital nomads. Moreover, the study suggests that the creation of co-working spaces could foster a digital and entrepreneurial ecosystem in Kish, much like successful global destinations such as Bali and Lisbon, where co-working spaces have been identified as essential for attracting digital nomads. However, the research also revealed significant challenges faced by local businesses in accommodating digital nomads, including a lack of digital equipment, poor internet services, and a general unawareness of the specific needs of digital nomads. These issues have led to a suboptimal experience for digital nomads in Kish. The findings also indicate that policymakers need to develop clear support policies and improve coordination between different authorities to better support the integration of digital nomads into the local tourism ecosystem. Without proper legal frameworks, such as digital nomad visas or tax incentives, Kish Island will struggle to compete with other destinations that have successfully implemented these policies.

The research also highlights the potential economic, social, and cultural benefits of attracting digital nomads to Kish Island. Contrary to earlier studies that viewed digital nomads as primarily individualistic tourists, the findings suggest that this group can significantly contribute to local economic development by generating employment opportunities, increasing demand for

local services, and reducing reliance on seasonal tourism. Additionally, digital nomads can promote cultural exchange and create social opportunities for the local community.

A key insight from this study is the recognition of Kish's potential to become a global hub for digital nomads due to its favorable geographical location, existing tourism infrastructure, and the advantages of being a free trade zone. However, to fully capitalize on this potential, the island must strengthen its digital infrastructure, implement supportive policies, and facilitate cultural interactions between digital nomads and the local community. This finding aligns with global best practices observed in countries like Estonia and Portugal, where digital nomad visas and advanced digital infrastructures have successfully attracted this group of travelers.

Conclusion

This study concludes that integrating digital nomads into the tourism ecosystem of Kish Island requires a multi-dimensional approach that includes the development of digital infrastructure, the introduction of supportive policies, and the enhancement of social and cultural interactions. The research reveals that digital nomads can play a vital role in diversifying the local economy, fostering local entrepreneurship, and reducing the island's dependence on seasonal tourism.

Key recommendations include the introduction of digital nomad visas, tax incentives, and the creation of local digital platforms to attract and retain digital nomads. Moreover, local businesses should be trained to understand the unique needs of digital nomads, and local communities should be educated about the cultural and social dynamics of this group. By implementing these strategies, Kish Island could establish itself as a competitive destination for digital nomads in the global tourism market.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی گردشگری

شاپای الکترونیکی:

درگاه مجله: <https://gtp.khu.ac.ir>

مقاله پژوهشی

ارائه چارچوبی برای نقش دیجیتال نومدها در اکوسیستم گردشگری جزیره کیش

مرضیه مرادی*: دانشجوی دکتری مدیریت، مدیریت بازرگانی، گروه مدیریت، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

سیدرسول حسینی برنتی: دانشجوی دکتری مدیریت، مدیریت بازرگانی، گروه مدیریت، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

ارجاع: مرادی، مرضیه؛ حسینی برنتی، سیدرسول. (۱۴۰۴). ارائه چارچوبی برای نقش دیجیتال نومدها در اکوسیستم گردشگری جزیره کیش، جغرافیا و برنامه ریزی گردشگری، ۱(۲)، ۷۱-۹۰.

DOI:

چکیده:

ظهور دیجیتال نومدی که به عنوان یک سبک زندگی نوین که ترکیبی از کار و سفر است، فرصت‌های جدیدی را برای توسعه گردشگری در مقاصدی مانند جزیره کیش فراهم کرده است. هدف این پژوهش، شناسایی عوامل کلیدی برای جذب و ادغام دیجیتال نومدها در اکوسیستم گردشگری جزیره کیش و ارائه یک مدل مفهومی برای این منظور است. این مطالعه تلاش دارد با درک نیازهای دیجیتال نومدها، میزان آمادگی کسب و کارهای محلی و نقش سیاست‌گذاران، راهکارهایی عملی برای افزایش پایداری اقتصادی و تنوع بخشی به گردشگری منطقه ارائه دهد. پژوهش حاضر از روش کیفی و تحلیل مضمون بهره برده و داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با ۱۵ نفر از دیجیتال نومدها، نمایندگان کسب و کارهای محلی و سیاست‌گذاران در جزیره کیش گردآوری شده است. تحلیل داده‌ها طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد و از نرم افزار MAXQDA برای پردازش داده‌ها استفاده گردید. یافته‌ها نشان می‌دهد که ادغام دیجیتال نومدها در اکوسیستم گردشگری جزیره کیش به سه عامل اصلی وابسته است: ترجیحات دیجیتال نومدها (مانند زیرساخت‌های دیجیتال و امکان شبکه‌سازی اجتماعی)، آمادگی کسب و کارهای محلی (از جمله فرصت‌های اقتصادی و چالش‌های فرهنگی) و سیاست‌گذاری‌های دولت (مانند بهبود زیرساخت‌ها و رفع موانع قانونی). مقایسه با مقاصد موفق جهانی نشان داد که جزیره کیش برای رقابت پذیری بیشتر به سرمایه‌گذاری‌های هدفمند و سیاست‌های حمایتی نیاز دارد. مدل مفهومی ارائه شده در این پژوهش، چارچوبی عملی برای توسعه زیرساخت‌ها، تقویت سیاست‌های حمایتی و ارتقای تعاملات فرهنگی فراهم می‌کند. همچنین، اجرای برنامه‌های آگاهی بخشی برای جامعه محلی و حمایت از کسب و کارهای مرتبط می‌تواند به تسهیل ادغام این گروه در جامعه و اکوسیستم گردشگری کمک کند. این پژوهش به عنوان نخستین مطالعه جامع درباره دیجیتال نومدی در جزیره کیش، چارچوبی بومی برای سیاست گذاری و توسعه گردشگری ارائه داده و می‌تواند به عنوان الگویی برای مقاصد مشابه در منطقه استفاده شود.

واژه‌های کلیدی:

دیجیتال نومدها
گردشگری
جزیره کیش

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۱۱/۱۹

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۱۲/۱۷

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۱۲/۲۵

صفحات:

۷۱-۹۰

ناشر:

دانشگاه خوارزمی

* نویسنده مسئول: m.moradi02@umail.umz.ac.ir

مقدمه

ظهور فناوری‌های دیجیتال و گسترش فرصت‌های دورکاری، سبک زندگی جدیدی به نام دیجیتال نومدی^۱ را به وجود آورده است. در این سبک، افراد با بهره‌گیری از فناوری‌های دیجیتال، بدون نیاز به حضور فیزیکی در محل کار، از راه دور فعالیت می‌کنند و در عین حال به سفرهای طولانی مدت می‌پردازند (Bozzi, 2024). این پدیده مرزهای سنتی میان کار و اوقات فراغت را محو کرده و موجب شکل‌گیری نوع جدیدی از گردشگری مبتنی بر استقلال مکانی و انعطاف‌پذیری شده است. دیجیتال نومدها معمولاً مقاصدی را انتخاب می‌کنند که علاوه بر داشتن زیرساخت‌های مناسب برای کار، امکانات تفریحی و اجتماعی نیز ارائه دهند (Mira et al., 2024).

مطالعات نشان داده‌اند که دیجیتال نومدها می‌توانند تأثیرات مثبتی بر اقتصاد، اجتماع و محیط‌زیست مقاصد گردشگری داشته باشند. این گروه از گردشگران با ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، کاهش وابستگی به گردشگری فصلی و تقویت تعاملات فرهنگی، به توسعه پایدار گردشگری کمک می‌کنند (Gupta et al., 2024). با این حال، عدم برنامه‌ریزی صحیح برای جذب این گروه از گردشگران می‌تواند منجر به فشار بر زیرساخت‌های شهری، افزایش هزینه‌های زندگی برای ساکنان محلی و مشکلات زیست‌محیطی شود (Lonardi et al., 2024). بنابراین، برای بهره‌گیری از این ظرفیت، مقاصد گردشگری نیازمند توسعه زیرساخت‌های دیجیتال، چارچوب‌های سیاستی حمایتی و برنامه‌ریزی دقیق برای حفظ تعادل میان رشد گردشگری و حفاظت از محیط‌زیست هستند.

جزیره کیش، به عنوان یکی از مهم‌ترین مقاصد گردشگری ایران، با توجه به موقعیت جغرافیایی، سواحل بکر، امکانات تفریحی متنوع و آب‌وهوای مطلوب، ظرفیت بالایی برای جذب دیجیتال نومدها دارد. طبق گزارش سازمان منطقه آزاد کیش، در سال ۲۰۲۴، یک پلتفرم دیجیتال جدید برای ساده‌سازی فرآیندهای سفر و بهبود تجربه بازدیدکنندگان راه‌اندازی شده است (Tehran Times, 2024). همچنین، توسعه فضاهای کار اشتراکی و بهبود خدمات اینترنتی، می‌تواند به کارآفرینی محلی و افزایش تنوع محصولات گردشگری جزیره کمک کند (Policarpio & Pacete, 2024).

با وجود این ظرفیت‌ها، چالش‌هایی مانند کمبود زیرساخت‌های دیجیتال، نبود سیاست‌های حمایتی مشخص و نگرانی‌های زیست‌محیطی، مانع از تبدیل جزیره کیش به یک مقصد ایده‌آل برای دیجیتال نومدها شده‌اند. این پژوهش در تلاش است تا عوامل کلیدی مؤثر بر انتخاب جزیره کیش به عنوان مقصدی برای دیجیتال نومدها را بررسی کند و چارچوبی برای توسعه زیرساخت‌های مناسب و سیاست‌های حمایتی ارائه دهد.

این پژوهش به دنبال پاسخ به سؤالات زیر است:

- چه عواملی بر انتخاب جزیره کیش به عنوان مقصدی برای دیجیتال نومدها تأثیرگذار هستند؟
- چه مضامینی در طراحی اکوسیستم گردشگری کیش برای دیجیتال نومدها نقش دارند؟

■ چگونه می‌توان بر اساس این مضامین، چارچوبی برای تقویت نقش دیجیتال نومدها در اکوسیستم گردشگری جزیره کیش ارائه داد؟

ادبیات نظری

دیجیتال نومدی به‌عنوان یک پدیده نوظهور در گردشگری و بازار کار جهانی، به امکان ترکیب کار و سفر با استفاده از فناوری‌های دیجیتال اشاره دارد (Arisoy, 2024). رشد فناوری‌های دیجیتال، به‌ویژه اینترنت پرسرعت، ابزارهای همکاری آنلاین و افزایش فرصت‌های دورکاری و فریلنسری، باعث گسترش این سبک زندگی شده است (Lacárcel, 2025).

با افزایش تعداد دیجیتال نومدها، مقاصد گردشگری به‌دنبال بهینه‌سازی زیرساخت‌های دیجیتال، تنظیم سیاست‌های حمایتی و ایجاد محیط‌های مناسب برای این گروه هستند (Policarpio & Pacete, 2024). لیسبون، بالی و چیانگ‌مای، با بهبود زیرساخت‌های دیجیتال، ارائه ویزای دیجیتال نومد و ایجاد فضاهای کار اشتراکی، به قطب‌های جهانی این سبک زندگی تبدیل شده‌اند (Zhou et al., 2024).

در این بخش، ابتدا مبانی نظری و چارچوب‌های مفهومی مرتبط با دیجیتال نومدی و گردشگری بررسی شده، سپس پیشینه پژوهش‌های انجام‌شده در سطح بین‌المللی و جایگاه جزیره کیش در این زمینه تحلیل می‌شود.

دیجیتال نومدی و تحولات آن

دیجیتال نومدی به‌عنوان یک پدیده نوظهور در گردشگری و بازار کار جهانی، به ترکیب کار و سفر با استفاده از فناوری‌های دیجیتال اشاره دارد (Arisoy, 2024). این سبک زندگی که به لطف اینترنت پرسرعت، ابزارهای همکاری آنلاین و رشد فرصت‌های فریلنسری و دورکاری گسترش یافته است، به گردشگران اجازه می‌دهد که در مقاصد با زیرساخت‌های مناسب اقامت طولانی‌تری داشته باشند (Lacárcel, 2025).

دیجیتال نومدها معمولاً مقاصدی را انتخاب می‌کنند که دارای اینترنت پایدار، فضاهای کار اشتراکی، هزینه‌های زندگی معقول و محیط فرهنگی مناسب برای شبکه‌سازی باشند (Policarpio & Pacete, 2024). برای مثال، لیسبون، بالی و چیانگ‌مای با بهینه‌سازی زیرساخت‌های دیجیتال و ارائه ویزای دیجیتال نومدی، به قطب‌های مهم این سبک زندگی تبدیل شده‌اند (Zhou et al., 2024).

اکوسیستم گردشگری و جذب دیجیتال نومدها

اکوسیستم گردشگری به مجموعه‌ای از عوامل زیرساختی، اقتصادی و اجتماعی گفته می‌شود که بر جذب و ماندگاری گردشگران تأثیر می‌گذارند (Bouncken & Reuschl, 2018). در مورد دیجیتال نومدها، این اکوسیستم علاوه بر زیرساخت‌های فیزیکی، باید شامل حمایت‌های قانونی، امکانات اداری و تعاملات اجتماعی برای ادغام این گروه در جامعه محلی باشد (Arbutina et al., 2023).

مطالعات نشان داده‌اند که مقاصدی مانند گران کاناریا و مالاگا در اسپانیا توانسته‌اند با برنامه‌ریزی صحیح، دیجیتال نومدها را به‌عنوان یک نیروی پایدار اقتصادی جذب کنند (Domínguez-Mujica & Parreño, 2022). در مقابل، جزیره کیش با وجود امکانات گردشگری پیشرفته، مزایای منطقه آزاد و موقعیت استراتژیک، هنوز زیرساخت‌های دیجیتال و سیاست‌های حمایتی کافی برای جذب این گروه را توسعه نداده است.

نظریه‌های مرتبط با توسعه گردشگری دیجیتال نومدی

مدل چرخه عمر منطقه گردشگری (TALC) باتلر (۱۹۸۰) ابزار مهمی برای تحلیل مراحل رشد یک مقصد گردشگری است. طبق این مدل، مقاصدی مانند کیش در مرحله "رشد" قرار دارند و برای جلوگیری از ورود به مرحله اشباع و افت جذابیت، نیازمند جذب گردشگران جدید مانند دیجیتال نومدها هستند (Bozzi, 2024). مثال: در حالی که بالی با ارائه سیاست‌های حمایتی وارد مرحله "تجدید" شده است، کیش هنوز در تلاش برای ورود به این مرحله است.

نظریه جامعه شبکه‌ای کاستلز (۱۹۹۶) بیان می‌کند که فناوری‌های دیجیتال موجب تغییر الگوهای کار، تعاملات اجتماعی و تحرک افراد می‌شوند. دیجیتال نومدها به‌عنوان بخشی از "اقتصاد شبکه‌ای"، وابسته به مقاصدی هستند که دسترسی آسان به شبکه‌های کاری و فرهنگی داشته باشند (Castells, 1996). این نظریه نشان می‌دهد که توسعه زیرساخت‌های ارتباطی، تعاملات اجتماعی و شبکه‌سازی، نقش مهمی در موفقیت مقاصدی مانند کیش دارد.

مدل رقابت‌پذیری مقصد دوایر و کیم (۲۰۰۳) تأکید می‌کند که مقاصد گردشگری باید عواملی مانند کیفیت زیرساخت‌ها، سیاست‌های حمایتی، تجربه بازدیدکننده و تعاملات فرهنگی را برای افزایش رقابت‌پذیری خود ارتقا دهند (Zhou et al., 2024). در این راستا، جزیره کیش باید با بهینه‌سازی زیرساخت‌های کار دیجیتال، تنظیم سیاست‌های حمایتی و برگزاری برنامه‌های فرهنگی، خود را به یک مقصد مناسب برای دیجیتال نومدها تبدیل کند.

مقایسه تجارب جهانی و جایگاه جزیره کیش

مقاصدی مانند بالی، لیسبون و استونی نمونه‌های موفق در جذب دیجیتال نومدها محسوب می‌شوند. این کشورها با ارائه ویزای دیجیتال نومد، توسعه فضاهای کار اشتراکی و تسهیل خدمات مالیاتی توانسته‌اند این بازار را به‌خوبی هدف قرار دهند و به مقاصد محبوبی برای این گروه تبدیل شوند (Shao, Yang, & Zhao, 2024). جزیره کیش، به دلیل موقعیت منطقه آزاد، آب‌وهوای مطلوب و جاذبه‌های متنوع، پتانسیل بالایی برای تبدیل شدن به یک مقصد بین‌المللی دیجیتال نومدها دارد. با این حال، کمبود سیاست‌های مشخص برای اقامت طولانی‌مدت و حمایت‌های قانونی، یکی از چالش‌های اصلی در جذب این گروه محسوب می‌شود (Tuomela, 2022).

از نظر زیرساخت‌های دیجیتال، کیش نیازمند توسعه اینترنت پرسرعت، گسترش فضاهای کار اشتراکی و ارائه تسهیلات اقامتی برای دیجیتال نومدها است تا بتواند با مقاصد بین‌المللی رقابت کند. تجربه کشورهایمانند

استونی نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های دیجیتال و سیاست‌های حمایتی، تأثیر مثبتی در افزایش جذابیت این مقصدها دارد (Sánchez-Vergara, Orel, & Capdevila, 2023).

توسعه پایدار گردشگری دیجیتال نومی

رویکرد توسعه پایدار گردشگری تأکید دارد که جذب دیجیتال نومدها باید به گونه‌ای باشد که ضمن تقویت اقتصاد محلی، کمترین اثرات منفی بر محیط‌زیست و جامعه محلی داشته باشد (Lacárcel, 2025).

مطالعات نشان می‌دهند که دیجیتال نومدها تأثیرات مثبتی بر اقتصاد مقاصد دارند، زیرا معمولاً در فصول کم‌رونق گردشگری نیز حضور دارند، در کسب و کارهای محلی سرمایه‌گذاری می‌کنند و به ترویج فرهنگ کار اشتراکی کمک می‌کنند (Kovac, Banovic, & Vuckovic, 2024).

در عین حال، چالش‌هایی مانند افزایش هزینه‌های زندگی، فشار بر منابع محلی و تضادهای فرهنگی بین دیجیتال نومدها و جامعه محلی باید مدیریت شوند (Toivanen, 2023). بنابراین، توسعه سیاست‌هایی برای تعادل میان جذب دیجیتال نومدها و حفظ پایداری زیست‌محیطی و اجتماعی جزیره کیش ضروری است.

روش تحقیق

این پژوهش با رویکرد کیفی و مطالعه موردی انجام شده است و از روش تحلیل مضمون^۱ برای بررسی چگونگی جذب دیجیتال نومدها در اکوسیستم گردشگری جزیره کیش استفاده کرده است. انتخاب این روش به دلیل ماهیت اکتشافی موضوع و ضرورت درک عمیق تجربیات، دیدگاه‌ها و چالش‌های مرتبط با ادغام دیجیتال نومدها در این منطقه صورت گرفته است. تحلیل مضمون، به عنوان یکی از روش‌های رایج در پژوهش‌های کیفی، امکان شناسایی الگوها و دسته‌بندی مفاهیم کلیدی در داده‌های متنی را فراهم می‌آورد (Braun & Clarke, 2021).

مطالعه موردی به عنوان رویکرد پژوهش انتخاب شده است، زیرا این روش امکان بررسی عمیق یک پدیده در یک زمینه خاص را فراهم می‌آورد. در پژوهش‌های مرتبط با سیاست‌گذاری گردشگری، مطالعه موردی می‌تواند چگونگی اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای را در یک مقصد خاص بررسی کرده و تحلیل کند (Ke, 2024). در این پژوهش، جزیره کیش به عنوان یک مورد مطالعاتی انتخاب شده است، زیرا دارای ویژگی‌های منحصر به فردی مانند موقعیت منطقه آزاد، تنوع جاذبه‌های گردشگری و تلاش‌های اخیر برای تحول دیجیتال در صنعت گردشگری است.

این پژوهش از نمونه‌گیری هدفمند برای انتخاب مشارکت‌کنندگان استفاده کرده است، چرا که این روش به شناسایی افرادی که بیشترین آگاهی و تجربه در زمینه موضوع پژوهش را دارند، کمک می‌کند (Patton, 2015). سه گروه اصلی از ذی‌نفعان در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفتند:

1. Thematic analysis

۱. دیجیتال نومدها که دارای تجربه زندگی و کار در مناطق مشابه کیش بوده‌اند. این گروه اطلاعات ارزشمندی در مورد نیازهای زیرساختی، چالش‌های اقامت و فرصت‌های جذاب برای دیجیتال نومدها در جزیره کیش ارائه کردند.

۲. نمایندگان کسب‌وکارهای محلی شامل مدیران فضاهای کار اشتراکی، هتل‌داران و صاحبان کافه‌ها و رستوران‌ها که تجربه تعامل مستقیم با گردشگران و دیجیتال نومدها را داشته و می‌توانند دیدگاه‌های اقتصادی و چالش‌های میزبانی از این گروه را مطرح کنند.

۳. سیاست‌گذاران و مدیران حوزه گردشگری که در سازمان منطقه آزاد کیش و نهادهای مرتبط مشغول به فعالیت هستند و اطلاعات مهمی درباره سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای برای گردشگری دیجیتال دارند.

در مجموع، ۱۵ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۶ دیجیتال نومد (۳ ایرانی و ۳ خارجی)، ۵ نماینده کسب‌وکارهای محلی و ۴ سیاست‌گذار و مدیر گردشگری انجام شد. این تعداد نمونه با توجه به اصول اشباع نظری تعیین شده است، به این معنا که پس از این تعداد مصاحبه، داده‌های جدید شباهت زیادی به اطلاعات قبلی داشته و داده تازه‌ای اضافه نمی‌شد (Guest et al., 2006).

داده‌های پژوهش از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته گردآوری شده است. مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته این امکان را فراهم می‌کند که محقق، در عین داشتن یک چهارچوب کلی برای پرسش‌ها، بتواند بر اساس پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان، مسیر مصاحبه را انعطاف‌پذیر تنظیم کند (Silverman, 2015). سه گروه اصلی از ذی‌نفعان به‌عنوان نمونه هدف انتخاب شدند: دیجیتال نومدها، نمایندگان کسب‌وکارهای محلی و سیاست‌گذاران. معیارهای انتخاب دیجیتال نومدها شامل تجربه حداقل یک سال زندگی به‌عنوان دیجیتال نومد و آشنایی با مقاصد مشابه کیش بود. برای کسب‌وکارهای محلی، فعالیت در حوزه‌های مرتبط با گردشگری نظیر هتل‌ها، کافه‌ها و فضاهای کار اشتراکی و آشنایی اولیه با مفهوم دیجیتال نومدی معیار انتخاب بود. سیاست‌گذاران نیز شامل افرادی بودند که در نهادهای تصمیم‌گیری مرتبط با گردشگری و توسعه جزیره فعالیت داشتند. در مجموع، ۱۵ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام شد که شامل ۶ دیجیتال نومد (۳ نفر داخلی و ۳ نفر خارجی)، ۵ نماینده کسب‌وکارهای محلی و ۴ سیاست‌گذار بود.

جدول (۱). توزیع آماری شرکت‌کنندگان

جنسیت	تعداد (نفر)	درصد	رده سنی	انحراف معیار
مرد	۷	۴۶٫۶۷	۲۰-۴۰	۴٫۹
زن	۸	۵۳٫۳۳	۲۰-۴۰	

مصاحبه‌ها به دو صورت حضوری و آنلاین (از طریق واتساپ و اسکایپ) انجام شد و هر جلسه به‌طور میانگین بین ۲۰ تا ۳۰ دقیقه به طول انجامید. راهنمای مصاحبه شامل سؤالاتی درباره نیازها، چالش‌ها و فرصت‌های موجود برای دیجیتال نومدها در جزیره کیش بود. برای مثال، از دیجیتال نومدها در مورد اهمیت امکاناتی نظیر فضاهای

کار اشتراکی و اینترنت پرسرعت، از کسب و کارهای محلی در مورد مزایا و چالش‌های میزبانی این گروه و از سیاست‌گذاران درباره سیاست‌های جاری و برنامه‌های پیشنهادی برای حمایت از این پدیده پرسیده شد.

برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون استفاده شد که یکی از رایج‌ترین روش‌ها در پژوهش‌های کیفی است (Braun & Clarke, 2006). این روش به پژوهشگر امکان می‌دهد تا مفاهیم کلیدی در داده‌های متنی را شناسایی کرده و در قالب مضامین اصلی و فرعی دسته‌بندی کند. مراحل تحلیل داده‌ها به شرح زیر انجام شد:

- آشنایی با داده‌ها: تمام مصاحبه‌ها ضبط شده و سپس کلمه به کلمه رونویسی شدند.
- کدگذاری اولیه: مفاهیم کلیدی از متن استخراج شد و هر جمله یا پاراگراف دارای یک کد مفهومی گردید.

- کدگذاری محوری: کدهای مشابه در قالب دسته‌های مفهومی بزرگ‌تر گروه‌بندی شدند.
- کدگذاری انتخابی: مضامین نهایی که به اهداف پژوهش ارتباط داشتند، استخراج شدند و به‌عنوان نتایج اصلی پژوهش در نظر گرفته شدند.

برای افزایش دقت و کاهش سوگیری در تحلیل داده‌ها، نرم‌افزار MAXQDA برای کدگذاری و تجزیه و تحلیل کیفی داده‌ها استفاده شد (Rädiker & Kuckartz, 2019).

این پژوهش مطابق با اصول اخلاقی پژوهش‌های کیفی انجام شد. پیش از شروع مصاحبه‌ها، رضایت آگاهانه از تمامی مشارکت‌کنندگان دریافت شد. به آن‌ها توضیح داده شد که تمامی اطلاعات آن‌ها محرمانه خواهد ماند و تنها برای اهداف تحقیق استفاده خواهد شد (Silverman, 2015). مشارکت‌کنندگان این حق را داشتند که در هر مرحله از پژوهش از همکاری انصراف دهند و سؤالات آن‌ها درباره هدف تحقیق و نحوه استفاده از داده‌ها پاسخ داده شد.

در این پژوهش، سه تم اصلی و یازده تم فرعی مرتبط شناسایی شدند. تم اصلی اول به ترجیحات دیجیتال نومدها اختصاص داشت که عواملی نظیر نیاز به اینترنت پرسرعت، فضاهای کار اشتراکی، مسکن مقرون‌به‌صرفه و اهمیت شبکه‌سازی اجتماعی را در بر می‌گرفت. تم دوم بر آمادگی کسب و کارهای محلی تمرکز داشت و فرصت‌های اقتصادی مانند درآمد سالانه پایدار، افزایش تردد مشتریان و فرصت‌های تبلیغاتی را در کنار چالش‌هایی نظیر محدودیت‌های زیرساخت‌های فناوری، نیاز به انطباق خدمات و کمبود آگاهی فرهنگی برجسته کرد. تم سوم به ابتکارات سیاست‌گذاران مربوط بود که برنامه‌ریزی‌هایی مانند ارتقای زیرساخت‌ها، مشارکت جامعه و کمپین‌های بازاریابی را شامل می‌شد و در عین حال موانع کنونی از جمله محدودیت‌های بودجه، شکاف‌های سیاستی و هماهنگی ناکافی میان ذی‌نفعان را نیز مورد توجه قرار داد.

جدول (۲). سوالات مصاحبه

گروه ذینفعان	سوالات مصاحبه
دیجیتال نومدها	۱. چه عواملی در انتخاب مقصد مناسب برای دور کاری تأثیرگذار هستند؟ ۲. امکاناتی مانند فضاهای کار اشتراکی و اینترنت پرسرعت چقدر برای شما اهمیت دارد؟ ۳. در پیدا کردن مقصدهای مناسب برای زندگی و کار به عنوان دیجیتال نومد با چه چالش‌هایی مواجه شده‌اید؟ ۴. آیا جزیره کیش را به عنوان مقصدی برای دور کاری انتخاب می‌کنید؟ چرا؟ ۵. به نظر تان چه تغییراتی می‌تواند جزیره کیش را برای دیجیتال نومدها جذاب‌تر کند؟
کسب و کارهای محلی	۱. چقدر با مفهوم «دیجیتال نومد» آشنا هستید؟ ۲. آیا فکر می‌کنید حضور دیجیتال نومد می‌تواند به کسب و کار شما کمک کند؟ اگر بله، چگونه؟ ۳. از نظر شما، میزبانی از دیجیتال نومد چه چالش‌هایی ممکن است داشته باشد؟ ۴. چه خدمات یا امکاناتی می‌توانید ارائه دهید تا دیجیتال نومدها را جذب کنید؟ ۵. حضور دیجیتال نومدها چه تاثیری بر اقتصاد و جامعه محلی خواهد داشت؟
سیاست‌گذاران	۱. تاکنون جزیره کیش چه اقداماتی برای جذب کارکنان بین‌المللی از راه دور و عشایر دیجیتال انجام داده است؟ ۲. آیا سیاست‌هایی برای حمایت از اقامت‌های طولانی‌مدت یا کار از راه دور برای گردشگران بین‌المللی وجود دارد؟ ۳. چه موانعی در راه جذب عشایر دیجیتال وجود دارد؟ ۴. چطور می‌توان نگرانی‌های جامعه (مانند تفاوت‌های فرهنگی یا فشار بر منابع) را در مواجهه با عشایر دیجیتال برطرف کرد؟ ۵. چه برنامه‌ها یا سیاست‌هایی می‌تواند جذابیت جزیره کیش را برای عشایر دیجیتال بیشتر کند؟

در این پژوهش، دو تم اصلی مرتبط با ترجیحات دیجیتال نومدها شناسایی شد که نقش کلیدی در انتخاب مقصد و تجربه آن‌ها داشتند. اولین تم، زیرساخت‌های ضروری، به نیازهای اولیه و حیاتی دیجیتال نومدها مانند اینترنت پرسرعت، فضاهای کار اشتراکی و مسکن مقرون به صرفه اشاره دارد. این نیازها برای ایجاد محیطی مناسب جهت دور کاری و اقامت طولانی‌مدت ضروری هستند و بر کیفیت زندگی و بهره‌وری نومدها تأثیر مستقیم دارند. تم دوم، شبکه‌سازی اجتماعی، به اهمیت برقراری ارتباطات حرفه‌ای و اجتماعی دیجیتال نومدها اشاره می‌کند. این تم شامل فرصت‌هایی برای تعاملات اجتماعی و فرهنگی، شرکت در رویدادهای حرفه‌ای و ایجاد ارتباط با جامعه محلی و دیگر نومدها است. شبکه‌سازی نه تنها به نومدها در ایجاد حس تعلق و بهره‌برداری بهتر از امکانات محلی کمک می‌کند، بلکه به تبادل دانش و توسعه مهارت‌های حرفه‌ای نیز منجر می‌شود. این دو تم نشان‌دهنده نیازهای کلیدی نومدها برای موفقیت در محیط‌های جدید است و راهنمایی‌های مهمی برای برنامه‌ریزی و بهبود اکوسیستم گردشگری ارائه می‌دهد.

جدول (۳). تم‌های اصلی شناسایی شده برای ترجیحات دیجیتال نومدها

موضوع	ردیف	تم اصلی
ترجیحات دیجیتال نومدها	۱	زیرساخت‌های ضروری
	۲	شبکه‌سازی اجتماعی

تم اصلی زیرساخت‌های ضروری شامل سه تم فرعی شناسایی شده است که به‌طور مستقیم بر تجربه دیجیتال نومدها در انتخاب و بهره‌برداری از یک مقصد تأثیر می‌گذارند.

اولین تم فرعی، اینترنت پرسرعت، به عنوان یک نیاز حیاتی برای نومدها در انجام کارهای آنلاین و برقراری ارتباطات حرفه‌ای شناخته شد. سرعت و کیفیت اینترنت از عوامل کلیدی در انتخاب مقصد برای دیجیتال نومدها است، چرا که فعالیت‌های شغلی آن‌ها وابسته به اتصال پایدار و پرسرعت است.

تم دوم، فضاهای کار اشتراکی، بر ضرورت وجود فضاهایی تأکید دارد که برای کار گروهی، جلسات و شبکه‌سازی طراحی شده‌اند. این فضاها باید آرام، مجهز و انعطاف‌پذیر باشند تا نیازهای حرفه‌ای نومدها را برآورده کنند و به ایجاد تعاملات اجتماعی و حرفه‌ای کمک کنند.

تم سوم، مسکن مقرون‌به‌صرفه، بر اهمیت هزینه‌های پایین و امکانات مناسب مسکن برای اقامت طولانی‌تر تأکید دارد. دیجیتال نومدها معمولاً به دنبال اقامتگاه‌هایی هستند که علاوه بر قیمت مناسب، به فضاهای کار اشتراکی و امکانات محلی نزدیک باشند تا بتوانند به بهترین شکل از زمان و منابع خود استفاده کنند. این تم‌های فرعی نشان‌دهنده زیرساخت‌های کلیدی برای جذب و نگهداشت دیجیتال نومدها در مقاصدی مانند جزیره کیش هستند.

جدول (۴). تم‌های فرعی شناسایی شده مربوط به تم اصلی زیرساخت‌های ضروری

محور	تم اصلی	تم فرعی	مصادق
		اینترنت پرسرعت	اتصال پایدار به اینترنت برای انجام کارهای آنلاین حیاتی است. "؛" سرعت و کیفیت اینترنت در انتخاب مقصد بسیار مهم است.
ترجیحات دیجیتال نومدها	زیرساخت‌های ضروری	فضاهای کار اشتراکی	وجود فضاهایی برای کار گروهی و شبکه‌سازی با دیگر نومدها ضروری است. "؛" امکان رزرو فضاهای آرام و مجهز اهمیت دارد.
		مسکن	هزینه پایین اجاره باعث اقامت طولانی‌تر می‌شود. "؛" امکانات مسکن باید متناسب با نیازهای نومدها باشد، مانند نزدیکی به فضاهای کار.
		مقرون‌به‌صرفه	

تم اصلی شبکه‌سازی اجتماعی، سه تم فرعی کلیدی را شامل می‌شود که نقش مهمی در ارتقای تجربه دیجیتال نومدها در مقصدهای جدید دارند. این تم‌ها به اهمیت ایجاد ارتباطات حرفه‌ای، تعاملات اجتماعی و ادغام فرهنگی در جامعه محلی اشاره دارند.

اولین تم فرعی، رویدادهای حرفه‌ای و شبکه‌سازی، به فرصت‌هایی برای برقراری ارتباطات کاری و حرفه‌ای از طریق شرکت در کنفرانس‌ها، کارگاه‌ها و جلسات مرتبط با تخصص‌های متنوع تأکید دارد. این رویدادها برای دیجیتال نومدها جذابیت خاصی دارند، زیرا علاوه بر توسعه شبکه‌های حرفه‌ای، می‌توانند مهارت‌های آن‌ها را نیز بهبود ببخشند.

تم دوم، تعاملات فرهنگی با جامعه محلی، بر اهمیت آشنایی نومدها با فرهنگ و سبک زندگی محلی تأکید می‌کند. برنامه‌های فرهنگی و هنری مانند جشنواره‌ها یا رویدادهای اجتماعی، فرصتی برای نومدها فراهم می‌کند تا با جامعه بومی ارتباط برقرار کرده و احساس تعلق بیشتری به مقصد خود داشته باشند.

تم سوم، فضاهای اجتماعی آنلاین و آفلاین، به اهمیت محیط‌هایی برای تبادل تجربیات و اطلاعات اشاره دارد. پلتفرم‌های آنلاین و گروه‌های مجازی به نومدها کمک می‌کنند تا اطلاعات مفیدی درباره مقصد به دست آورند و مشکلات خود را حل کنند. همچنین، فضاهای حضوری مانند کافه‌ها و فضاهای کار اشتراکی امکان تعاملات مستقیم و مؤثرتر را فراهم می‌کنند. این تم‌ها نمایانگر نیازهای کلیدی دیجیتال نومدها برای ایجاد شبکه‌های اجتماعی و حرفه‌ای در مقصدهای جدید هستند.

جدول (۵). تم‌های فرعی شناسایی شده مربوط به تم اصلی شبکه‌سازی اجتماعی

محور	تم اصلی	تم فرعی	مصادیق
		رویدادهای حرفه‌ای و شبکه‌سازی	شرکت در کارگاه‌ها و کنفرانس‌ها به برقراری ارتباطات کاری کمک می‌کند. رویدادهای مرتبط با تخصص‌های مختلف بسیار جذاب هستند.
ترجیحات دیجیتال نومدها	شبکه‌سازی اجتماعی	تعاملات فرهنگی با جامعه محلی	آشنایی با فرهنگ محلی و ارتباط با مردم بومی تجربه اقامت را غنی‌تر می‌کند. "برنامه‌های فرهنگی و هنری به ادغام بهتر نومدها کمک می‌کند.
	فضاهای اجتماعی آنلاین و آفلاین		گروه‌های آنلاین و پلتفرم‌های دیجیتال برای تبادل اطلاعات و تجربیات بسیار مفید هستند؛ فضاهای اشتراکی حضوری تعاملات بیشتری ایجاد می‌کند.

در این پژوهش، دو تم اصلی برای آمادگی کسب‌وکارهای محلی شناسایی شد. تم اول، فرصت‌های اقتصادی، به مزیت‌هایی اشاره دارد که حضور دیجیتال نومدها برای کسب‌وکارهای محلی ایجاد می‌کند، مانند درآمد سالانه پایدار و افزایش تردد مشتریان. تم دوم، چالش‌ها، به موانعی مانند زیرساخت‌های ناکافی و نیاز به انطباق خدمات می‌پردازد که کسب‌وکارهای محلی در جذب و میزبانی دیجیتال نومدها با آن‌ها مواجه هستند. این دو تم نشان‌دهنده جنبه‌های مثبت و منفی تعامل کسب‌وکارهای محلی با این گروه هستند.

جدول (۶). تم‌های اصلی شناسایی شده برای "آمادگی کسب‌وکارهای محلی"

موضوع	ردیف	تم اصلی
آمادگی کسب‌وکارهای محلی	۱	فرصت‌های اقتصادی
	۲	چالش‌ها

در این پژوهش، سه تم فرعی برای فرصت‌های اقتصادی به‌عنوان یکی از جنبه‌های آمادگی کسب‌وکارهای محلی شناسایی شد. اولین تم فرعی، درآمد سالانه پایدار، به تأثیر حضور دیجیتال نومدها در ایجاد درآمد مداوم حتی در فصول کم‌رونق گردشگری اشاره دارد. این گروه به دلیل اقامت طولانی مدت و نیاز مداوم به خدمات، منبع درآمد قابل‌اعتمادی برای کسب‌وکارها محسوب می‌شوند.

تم دوم، افزایش تردد مشتریان، نشان می‌دهد که حضور دیجیتال نומدها باعث افزایش مراجعه به کافه‌ها، رستوران‌ها و سایر خدمات محلی می‌شود. این موضوع به خصوص در فضاهای کار اشتراکی و خدمات مرتبط با دورکاری برجسته است، زیرا تقاضا برای این خدمات افزایش می‌یابد.

تم سوم، فرصت‌های تبلیغاتی، به توانایی دیجیتال نومدها در ارتقای دیده‌شدن کسب و کارهای محلی از طریق شبکه‌های اجتماعی و تعاملات روزمره با جامعه محلی اشاره دارد. این فعالیت‌ها می‌توانند تأثیر مثبت مستقیمی بر بازاریابی و معرفی برندهای محلی داشته باشند. این سه تم، ابعاد مختلف فرصت‌هایی را که دیجیتال نومدها برای کسب و کارهای محلی ایجاد می‌کنند، برجسته می‌کنند.

جدول (۷). تم‌های فرعی شناسایی شده مربوط به تم اصلی فرصت‌های اقتصادی

محور	تم اصلی	تم فرعی	مصادق
آمادگی کسب و کارهای محلی	فرصت های اقتصادی	درآمد سالانه	دیجیتال نومدها در فصول کم گردشگر درآمد ثابتی برای کسب و کارها ایجاد می‌کنند؛ اقامت طولانی‌تر این گروه، درآمد مستمر فراهم می‌کند.
		پایدار	
		افزایش تردد	حضور نومدها باعث افزایش رفت و آمد در کافه‌ها و رستوران‌ها می‌شود؛ کار اشتراکی تقاضا برای خدمات مختلف را بیشتر می‌کند.
		مشتریان	
		فرصت‌های	نومدها از شبکه‌های اجتماعی خود برای تبلیغ کسب و کارهای محلی استفاده می‌کنند؛ تعامل نومدها با محلی‌ها دیده‌شدن کسب و کارها را افزایش می‌دهد.
		تبلیغاتی	

در این پژوهش، چهار تم فرعی مرتبط با چالش‌ها در آمادگی کسب و کارهای محلی شناسایی شد. اولین تم فرعی، زیرساخت‌های فناوری، به مشکلاتی مانند سرعت پایین اینترنت، قطعی مکرر و کمبود تجهیزات مدرن اشاره دارد که مانع ارائه خدمات مناسب به دیجیتال نومدها می‌شود.

تم دوم، انطباق خدمات و فرآیندها، به نیاز کسب و کارها برای تغییر و سازگاری خدمات خود با انتظارات و نیازهای دیجیتال نومدها تأکید دارد. این شامل انعطاف‌پذیری بیشتر در ارائه خدمات و طراحی فرآیندهایی است که به سبک زندگی این گروه پاسخگو باشد.

تم سوم، آگاهی و آموزش فرهنگی، به کمبود درک و آگاهی کارکنان محلی درباره سبک زندگی و نیازهای دیجیتال نومدها اشاره دارد. این چالش می‌تواند باعث سوء تفاهم‌ها و کاهش کیفیت تعاملات میان نومدها و ارائه‌دهندگان خدمات شود.

تم چهارم، ظرفیت‌های مدیریتی و اجرایی، نشان‌دهنده محدودیت کسب و کارهای محلی در مدیریت تقاضای رو به رشد و ارائه خدمات تخصصی است. افزایش تعداد مشتریان خارجی و نیازهای خاص دیجیتال نومدها می‌تواند فشار زیادی بر منابع و ظرفیت اجرایی کسب و کارها وارد کند. این تم‌ها نشان‌دهنده موانع کلیدی در بهره‌برداری کامل از فرصت‌های اقتصادی دیجیتال نومدها هستند.

جدول (۸). تم‌های فرعی شناسایی شده مربوط به تم اصلی چالش‌ها

محور	تم اصلی	تم فرعی	مصادق
		زیرساخت‌های فناوری	سرعت پایین اینترنت و قطعی مکرر مانع فعالیت نومدها است؛ کسب و کارها فاقد تجهیزات مدرن هستند.
آمادگی		انطباق خدمات و فرآیندها	خدمات ما باید با نیازهای خاص نومدها سازگار شود؛ انعطاف‌پذیری در ارائه خدمات به مشتریان اهمیت دارد.
کسب و کارهای محلی	چالش‌ها	آگاهی و آموزش فرهنگی	کارکنان محلی درباره سبک زندگی دیجیتال نومدها اطلاعات کافی ندارند؛ آموزش درباره نومدها می‌تواند سوء تفاهم‌ها را کاهش دهد.
		ظرفیت‌های مدیریتی و اجرایی	کسب و کارها با افزایش مشتریان خارجی دچار مشکلات مدیریتی می‌شوند؛ ارائه خدمات تخصصی فراتر از ظرفیت فعلی ما است.

در این پژوهش، دو تم اصلی برای ابتکارات سیاست‌گذاران شناسایی شد.

تم اول، بهبودهای برنامه‌ریزی‌شده، به تلاش‌های برنامه‌ریزی شده برای ارتقای زیرساخت‌ها، تقویت مشارکت جامعه و اجرای کمپین‌های بازاریابی جهت جذب دیجیتال نومدها اشاره دارد. این ابتکارات نشان‌دهنده رویکرد سیاست‌گذاران در ایجاد شرایط بهتر برای اقامت و فعالیت دیجیتال نومدها و بهبود جذابیت مقصدهای گردشگری مانند جزیره کیش است.

تم دوم، موانع کنونی، به محدودیت‌ها و چالش‌هایی اشاره دارد که اجرای مؤثر این برنامه‌ها را با مشکل مواجه می‌کند. این موانع شامل محدودیت‌های بودجه، شکاف‌های سیاستی و هماهنگی ناکافی میان ذی‌نفعان است. این تم‌ها به خوبی بیانگر تعادل میان فرصت‌ها و موانع موجود در سیاست‌گذاری برای جذب دیجیتال نومدها هستند.

جدول (۹). تم‌های اصلی شناسایی شده برای "ابتکارات سیاست‌گذاران"

موضوع	ردیف	تم اصلی
ابتکارات سیاست‌گذاران	۱	بهبودهای برنامه‌ریزی‌شده
	۲	موانع کنونی

در این پژوهش، چهار تم فرعی برای بهبودهای برنامه‌ریزی‌شده شناسایی شد که نشان‌دهنده تلاش‌های سیاست‌گذاران در راستای جذب دیجیتال نومدها هستند. ارتقای زیرساخت‌ها شامل ایجاد فضاهای کار اشتراکی، توسعه زیرساخت‌های دیجیتال با اینترنت پرسرعت و پایدار و بهبود حمل و نقل عمومی است که نیازهای اساسی نومدها را برآورده می‌کند. مشارکت جامعه به برنامه‌های آموزشی و تشویق مردم محلی به تعامل فرهنگی با نومدها اشاره دارد که به ادغام اجتماعی و کاهش فاصله فرهنگی کمک می‌کند. کمپین‌های بازاریابی و ارتباطات بین‌المللی با هدف گذاری دقیق برای جذب نومدها و تقویت همکاری‌های بین‌المللی، جذابیت جزیره کیش را به عنوان مقصدی برای این گروه افزایش می‌دهد. در نهایت، سیاست‌های حمایتی و تسهیل‌کننده شامل حمایت مالی از کسب و کارهای مرتبط و تسهیل فرایندهای قانونی برای اقامت طولانی‌مدت نومدها، بستر مناسبی برای توسعه اکوسیستم گردشگری فراهم می‌کند. این تم‌ها مجموعه‌ای از اقدامات کلیدی سیاست‌گذاران برای بهبود جذابیت و کارایی اکوسیستم گردشگری کیش هستند.

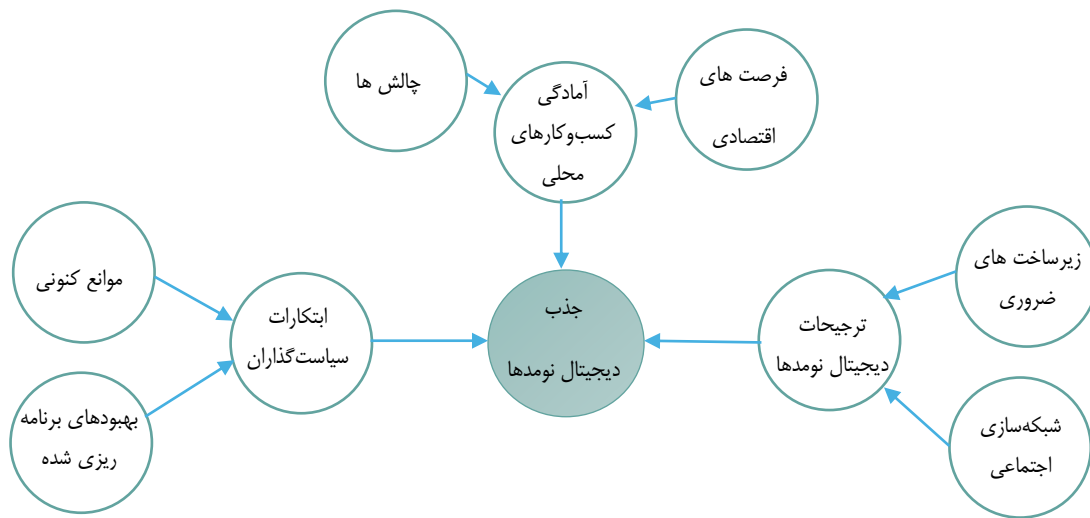
جدول (۱۰). تم‌های فرعی شناسایی شده مربوط به تم اصلی "بهبودهای برنامه‌ریزی شده"

محور	تم اصلی	تم فرعی	مصادق
		ارتقای	ایجاد فضاهای کار اشتراکی جدید؛ توسعه زیرساخت‌های دیجیتال با اینترنت پرسرعت و پایدار؛ بهبود حمل و نقل عمومی.
		زیرساخت‌ها	
		مشارکت جامعه	برگزاری برنامه‌های آموزشی برای جامعه محلی؛ تشویق جامعه به تعامل فرهنگی با دیجیتال نومدها.
ابتکارات	بهبودهای	کمپین‌های	راه‌اندازی کمپین‌های هدفمند برای جذب دیجیتال نومدها؛ توسعه
سیاست‌گذاران	برنامه‌ریزی شده	بازاریابی و	همکاری‌های بین‌المللی در جذب دورکاران حرفه‌ای.
		ارتباطات بین‌المللی	
		سیاست‌های	حمایت مالی از کسب و کارهای مرتبط با دیجیتال نومدها؛ تسهیل
		حمایتی و	فرایندهای قانونی برای اقامت طولانی مدت یا ثبت نام در برنامه‌های محلی.
		تسهیل کننده	

در این پژوهش، سه تم فرعی برای موانع کنونی شناسایی شد که به چالش‌های اصلی سیاست‌گذاران در اجرای ابتکارات مرتبط با جذب دیجیتال نومدها اشاره دارد. اولین تم، محدودیت‌های بودجه، به کمبود منابع مالی اشاره دارد که باعث تأخیر در اجرای پروژه‌های زیرساختی و اختصاص ناکافی بودجه به کمپین‌های بازاریابی می‌شود. دومین تم، شکاف‌های سیاستی، به عدم وجود قوانین و مقررات شفاف و همسو با نیازهای دیجیتال نومدها تأکید دارد که توانایی سیاست‌گذاری مؤثر را محدود می‌کند. سومین تم، هماهنگی ذی‌نفعان، بر عدم همکاری کافی میان سیاست‌گذاران، کسب و کارهای محلی و جامعه تأکید دارد که این ناهماهنگی به اجرای ناهماهنگ پروژه‌ها و کاهش کارایی برنامه‌های توسعه‌ای منجر می‌شود. این تم‌ها نشان‌دهنده موانع کلیدی هستند که رفع آن‌ها برای بهبود شرایط و توسعه اکوسیستم گردشگری ضروری است.

جدول (۱۱). تم‌های فرعی شناسایی شده مربوط به تم اصلی موانع کنونی

محور	تم اصلی	تم فرعی	مصادق
		محدودیت‌های	کمبود منابع مالی پروژه‌های زیرساختی را با تأخیر مواجه می‌کند.؛ "بودجه
		بودجه	اختصاص یافته کافی برای کمپین‌های بازاریابی وجود ندارد.
ابتکارات	موانع	شکاف‌های سیاستی	قوانین و مقررات مشخصی برای حمایت از دیجیتال نومدها وجود ندارد؛
سیاست‌گذاران	کنونی		سیاست‌ها به درستی با نیازهای دیجیتال نومدها همسو نشده‌اند.
		هماهنگی ذی‌نفعان	بین سیاست‌گذاران، کسب و کارها و جامعه محلی همکاری و هماهنگی کافی
			وجود ندارد؛ عدم هماهنگی منجر به اجرای ناهماهنگ پروژه‌ها می‌شود.

شکل (۱). مدل مفهومی برای ادغام دیجیتال نومدها در اکوسیستم گردشگری جزیره کیش

شکل ۱، مدل مفهومی ادغام دیجیتال نومدها در اکوسیستم گردشگری جزیره کیش را نمایش می‌دهد که ادغام دیجیتال نومدها در مرکز آن قرار دارد. این مدل شامل سه محور اصلی است: ترجیحات دیجیتال نومدها، آمادگی کسب‌وکارهای محلی و ابتکارات سیاست‌گذاران که هر کدام موضوعات کلیدی مرتبط با موفقیت در این ادغام را در بر می‌گیرند.

محور ترجیحات دیجیتال نومدها بر نیاز به زیرساخت‌های ضروری (مانند اینترنت پرسرعت، فضاهای کار اشتراکی و مسکن مقرون‌به‌صرفه) و شبکه‌سازی اجتماعی (مانند رویدادهای حرفه‌ای، تعاملات فرهنگی و فضاهای اجتماعی آنلاین و آفلاین) تأکید دارد. محور آمادگی کسب‌وکارهای محلی به فرصت‌های اقتصادی (مانند درآمد سالانه پایدار، افزایش تردد مشتریان و فرصت‌های تبلیغاتی) و چالش‌ها (مانند محدودیت‌های زیرساختی، انطباق خدمات و کمبود آگاهی فرهنگی) می‌پردازد. محور ابتکارات سیاست‌گذاران بر بهبودهای برنامه‌ریزی شده (مانند ارتقای زیرساخت‌ها، مشارکت جامعه و کمپین‌های بازاریابی هدفمند) و موانع کنونی (مانند محدودیت‌های بودجه، شکاف‌های سیاستی و هماهنگی ناکافی میان ذی‌نفعان) تمرکز دارد.

این مدل به تعامل پویا میان ذی‌نفعان مختلف اشاره دارد و نشان می‌دهد که چگونه توسعه زیرساخت‌ها، سازگاری خدمات کسب‌وکارهای محلی و سیاست‌گذاری مؤثر می‌تواند اکوسیستمی مناسب برای دیجیتال نومدها ایجاد کنند. با تمرکز بر این موضوعات کلیدی، این مدل چارچوبی جامع برای ارتقای صنعت گردشگری و پایداری اقتصادی جزیره کیش فراهم می‌کند.

یافته‌ها

در این بخش، یافته‌های پژوهش بر اساس تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها با سه گروه اصلی از ذی‌نفعان (دیجیتال نومدها، کسب‌وکارهای محلی و سیاست‌گذاران) ارائه می‌شود. این یافته‌ها به شناسایی و تحلیل عوامل

مؤثر بر انتخاب جزیره کیش به عنوان مقصد دیجیتال نومدها، چالش‌ها و فرصت‌های موجود برای جذب این گروه از گردشگران و ارزیابی سیاست‌های حمایتی و زیرساختی در کیش می‌پردازد.

ترجیحات دیجیتال نومدها در انتخاب مقصد

یک تحلیل جامع از مصاحبه‌های انجام شده با دیجیتال نومدها نشان داد که برای این گروه از گردشگران، کیفیت زیرساخت‌های دیجیتال و فضای مناسب کار مهم‌ترین عوامل در انتخاب مقصد هستند. در این زمینه، اینترنت پرسرعت و قابل اعتماد به عنوان یکی از مهم‌ترین نیازها شناسایی شد. ۹۰٪ از پاسخ‌دهندگان به این نکته اشاره کردند که دسترسی به اینترنت با کیفیت و پایدار برای انجام کارهای حرفه‌ای، در اولویت قرار دارد. این یافته‌ها با نتایج مطالعات قبلی که اینترنت پرسرعت را یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های مورد نیاز دیجیتال نومدها می‌دانند، هم‌راستا است (Kitika & Suwatcharapinun, 2024).

دیجیتال نومدها همچنین به فضاهای کار اشتراکی و مناسب اشاره کردند. آن‌ها به‌ویژه از مکان‌هایی که امکانات مدرن، محیطی آرام و فرصت‌های شبکه‌سازی اجتماعی ارائه می‌دهند، تمایل دارند. طبق نظر ۸۰٪ از پاسخ‌دهندگان، این نوع فضاها به آن‌ها کمک می‌کند تا به راحتی با دیگر دیجیتال نومدها یا افراد محلی ارتباط برقرار کنند و از تجربیات کاری خود بهره‌برداری کنند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های مشابه که تأکید دارند فضاهای کار اشتراکی نقش مهمی در جذب دیجیتال نومدها دارند، مطابقت دارد (Policarpio & Pacete, 2024).

چالش‌ها و موانع پیش روی کسب‌وکارهای محلی

طبق تحلیل داده‌ها، کسب‌وکارهای محلی از یک سو، از فرصت‌های اقتصادی ناشی از حضور دیجیتال نومدها استقبال کردند، اما از سوی دیگر، چالش‌هایی نیز برای میزبانی از آن‌ها وجود دارد. مهم‌ترین چالش‌ها به کمبود زیرساخت‌های دیجیتال و عدم آگاهی از نیازهای دیجیتال نومدها مربوط می‌شود. بسیاری از صاحبان کسب‌وکارها به مشکل سرعت پایین اینترنت، قطعی‌های مکرر و کمبود تجهیزات مدرن اشاره کردند. این مشکلات باعث کاهش کیفیت خدمات ارائه شده به دیجیتال نومدها و در نتیجه کاهش رضایت آن‌ها می‌شود (Lee et al., 2019).

همچنین، تعدادی از کسب‌وکارها از عدم آمادگی کارکنان در تعامل با دیجیتال نومدها صحبت کردند. به‌ویژه، کمبود دانش فرهنگی در میان برخی کارکنان محلی می‌تواند منجر به سوء تفاهم‌ها و کاهش کیفیت خدمات شود. این یافته‌ها مشابه با نتایج مطالعات قبلی است که تأکید دارند آموزش و افزایش آگاهی در مورد نیازهای دیجیتال نومدها می‌تواند به بهبود کیفیت خدمات کمک کند (Bouncken & Reuschl, 2018).

ارزیابی سیاست‌های حمایتی و زیرساخت‌ها از دیدگاه سیاست‌گذاران

پاسخ‌های سیاست‌گذاران به مسائل مطرح شده در مصاحبه‌ها نشان‌دهنده وجود نارضایتی از عدم وجود سیاست‌های جامع و مشخص برای حمایت از دیجیتال نومدها بود. بسیاری از مصاحبه‌شوندگان اذعان داشتند که وجود سیاست‌هایی مانند ویزای دیجیتال نومدی و تسهیلات مالیاتی می‌تواند به‌طور چشمگیری به جذب این گروه

کمک کند. این یافته‌ها به تأکید مطالعات بین‌المللی بر لزوم ایجاد سیاست‌های حمایتی و تسهیل‌کننده برای دیجیتال نومدها اشاره دارد (Zhou et al., 2024).

علاوه بر این، پشتیبانی از زیرساخت‌های دیجیتال مانند توسعه فضاهای کار اشتراکی و بهبود سرعت اینترنت از دیگر سیاست‌هایی بود که مورد تأکید قرار گرفت. به گفته یکی از سیاست‌گذاران:

“برای جذب دیجیتال نومدها، باید زیرساخت‌های دیجیتال را به‌ویژه اینترنت پرسرعت و فضاهای کار اشتراکی بهبود بخشید. این موارد امروزه جزو نیازهای اساسی این گروه هستند.”

تعاملات فرهنگی و اجتماعی بین دیجیتال نومدها و جامعه محلی

یکی از مهم‌ترین جنبه‌های موجود در تحلیل داده‌ها، نیاز به تعاملات فرهنگی و اجتماعی میان دیجیتال نومدها و جامعه محلی بود. دیجیتال نومدها به‌شدت بر فرصت‌های فرهنگی و اجتماعی تأکید کردند که به آن‌ها کمک می‌کند تا حس تعلق به مقصد را پیدا کنند. ۷۵٪ از دیجیتال نومدها اعلام کردند که برگزاری رویدادهای اجتماعی و فرهنگی (مانند جشنواره‌ها یا کارگاه‌ها) می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا بهتر با جامعه محلی ارتباط برقرار کنند و تجربیات خود را گسترش دهند (Beaumont, 2019; Mäkinen, 2024; Toivanen, 2023).

این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های قبلی که نشان داده‌اند تعاملات فرهنگی می‌تواند به کاهش تنش‌های اجتماعی بین نومدها و ساکنان محلی کمک کند، همخوانی دارد (Yıldırım & Kaya, 2024).

بحث

در این پژوهش، یافته‌ها نشان‌دهنده اهمیت قابل توجهی از زیرساخت‌های دیجیتال و فضای کار اشتراکی برای جذب دیجیتال نومدها به جزیره کیش هستند. اینترنت پرسرعت، فضای کاری مناسب و هزینه‌های زندگی معقول، از جمله عواملی بودند که دیجیتال نومدها برای انتخاب مقصد خود به آن‌ها توجه داشتند. این یافته‌ها با نتایج تحقیقاتی که به نیاز به زیرساخت‌های دیجیتال و فضاهای کار اشتراکی اشاره دارند، همخوانی دارد (Lonardi, 2024; Buffa, & Martini, 2024). به‌ویژه، نتایج ما نشان داد که ایجاد فضاهای کار اشتراکی می‌تواند به ایجاد یک اکوسیستم کارآفرینی دیجیتال و اجتماعی در جزیره کیش کمک کند. این نتایج با مطالعات قبلی در مقاصد جهانی مانند بالی و لیسبون هم‌راستا است که فضاهای کار اشتراکی را به عنوان یکی از عوامل اصلی موفقیت در جذب دیجیتال نومدها شناسایی کرده‌اند (Zhou et al., 2024; Toivanen, 2023).

چالش‌های زیرساختی و فرهنگی که کسب‌وکارهای محلی با آن‌ها مواجه هستند، به وضوح در نتایج این تحقیق قابل مشاهده است. بسیاری از کسب‌وکارها اشاره کردند که کمبود تجهیزات دیجیتال، مشکلات اینترنت و عدم آگاهی از نیازهای دیجیتال نومدها باعث کاهش کیفیت خدمات و تجربه منفی برای گردشگران می‌شود. این یافته‌ها مشابه نتایج مطالعاتی است که به چالش‌های زیرساختی در مقاصد مانند گران کاناریا و چیانگ‌مای اشاره دارند (Domínguez-Mujica & Parreño-Castellano, 2022; Vohra et al., 2024). این مسئله به وضوح نشان می‌دهد که جزیره کیش باید در زمینه بهبود زیرساخت‌ها و آموزش کارکنان محلی اقدامات اساسی انجام دهد تا بتواند شرایط بهتری برای پذیرش دیجیتال نومدها فراهم کند.

از سوی دیگر، سیاست گذاران و مدیران جزیره کیش به این نکته اشاره کردند که کمبود سیاست‌های حمایتی مشخص و عدم هماهنگی بین نهادهای مختلف از جمله چالش‌های اصلی برای جذب دیجیتال نومدها در این مقصد است. این یافته‌ها با مطالعاتی که لزوم حمایت‌های قانونی و ارائه ویزای دیجیتال نومدی برای جذب این گروه از گردشگران را تأکید دارند، هم‌راستا است (Londono, 2024). در حالی که برخی مقاصد جهانی توانسته‌اند با اجرای ویزای دیجیتال نومدی و پشتیبانی مالیاتی به موفقیت در جذب دیجیتال نومدها دست یابند، جزیره کیش هنوز در این زمینه نیاز به اصلاحات جدی دارد.

این تحقیق به وضوح نشان می‌دهد که دیجیتال نومدها می‌توانند به عنوان یک گروه گردشگری با تأثیرات مثبت اقتصادی و اجتماعی به توسعه پایدار جزیره کیش کمک کنند. این یافته‌ها در تضاد با پژوهش‌های گذشته هستند که دیجیتال نومدها را صرفاً به عنوان گردشگرانی با نیازهای فردی و رفاهی می‌دیدند. بر اساس این تحقیق، دیجیتال نومدها نه تنها به اشتغال‌زایی، افزایش تقاضا برای خدمات محلی و کاهش وابستگی به گردشگری فصلی کمک می‌کنند، بلکه می‌توانند فرصت‌های فرهنگی و اجتماعی برای جامعه محلی فراهم آورند.

همچنین، یکی از بینش‌های جدید این تحقیق این است که کیش به دلیل موقعیت جغرافیایی، زیرساخت‌های گردشگری و مزایای منطقه آزاد، پتانسیل بالایی برای تبدیل شدن به یک مقصد جهانی برای دیجیتال نومدها دارد. با این حال، برای بهره‌برداری کامل از این پتانسیل، جزیره کیش باید زیرساخت‌های دیجیتال خود را تقویت، سیاست‌های حمایتی را توسعه و تعاملات فرهنگی میان دیجیتال نومدها و جامعه محلی را تسهیل کند. این بینش جدید، بر اساس یافته‌های مطالعات جهانی، نشان می‌دهد که مقاصدی مانند استونی و لیسبون از موفق‌ترین نمونه‌ها در جذب دیجیتال نومدها هستند. این کشورها با ایجاد زیرساخت‌های دیجیتال پیشرفته، تدوین سیاست‌های حمایتی نوآورانه و ارائه ویزای مخصوص دیجیتال نومدها، توانسته‌اند شرایط ایده‌آلی برای این گروه از متخصصان فراهم کنند. تجربه آن‌ها نشان می‌دهد که ترکیب تسهیلات قانونی، فضاهای کار اشتراکی و یک اکوسیستم دیجیتالی قوی، نقش کلیدی در موفقیت مقاصد دیجیتال نومدها ایفا می‌کند (Kashif, 2024).

نتایج

نتایج این پژوهش نشان داد که ادغام دیجیتال نومدها در اکوسیستم گردشگری جزیره کیش نیازمند یک رویکرد چندبُعدی است که شامل توسعه زیرساخت‌های دیجیتال، اصلاح سیاست‌های حمایتی و افزایش تعاملات اجتماعی و فرهنگی می‌شود. این پژوهش نشان داد که دیجیتال نومدها تنها گردشگرانی با نیازهای فردی نیستند، بلکه می‌توانند موتور محرکه‌ای برای تنوع‌بخشی اقتصادی، توسعه کارآفرینی محلی و کاهش وابستگی جزیره کیش به گردشگری فصلی باشند. این یافته‌ها نشان می‌دهد که جذب این گروه می‌تواند به تغییر ساختار صنعت گردشگری و حرکت به سوی یک اکوسیستم پایدارتر منجر شود.

یکی از مهم‌ترین نتایج این پژوهش این است که سیاست‌های حمایتی نظیر ویزای دیجیتال نومدی، مشوق‌های مالیاتی و توسعه پلتفرم‌های دیجیتال محلی می‌توانند نقش کلیدی در جذب و حفظ دیجیتال نومدها داشته باشند. درحالی‌که مقاصد موفق‌ی مانند لیسبون، بالی و استونی از این ابزارها برای تقویت موقعیت خود در بازار دیجیتال نومدی استفاده کرده‌اند، جزیره کیش هنوز در ابتدای راه است. این پژوهش نشان داد که بدون اجرای سیاست‌های تسهیل‌کننده و اصلاح قوانین اقامتی، جزیره کیش قادر نخواهد بود به‌طور رقابتی در این حوزه ظاهر شود.

از منظر کسب‌وکارهای محلی، ورود دیجیتال نومدها می‌تواند فرصتی برای افزایش درآمد، پویایی بازار کار و بهبود زیرساخت‌های خدماتی باشد. با این حال، چالش‌هایی مانند کمبود آگاهی از نیازهای این گروه، عدم تطبیق خدمات و ضعف در زیرساخت‌های فناوری دیجیتال باید مورد توجه قرار گیرد. آموزش کارکنان محلی و تطبیق خدمات گردشگری با نیازهای دیجیتال نومدها از جمله اقداماتی است که می‌تواند کیفیت خدمات را افزایش داده و تجربه‌ی نومدها را در کیش بهبود بخشد.

تعاملات فرهنگی میان دیجیتال نومدها و جامعه محلی یکی از محورهای کلیدی برای موفقیت این مدل گردشگری است. این پژوهش نشان داد که برگزاری رویدادهای فرهنگی و اجتماعی، ایجاد فضاهای تعاملی و افزایش آگاهی جامعه محلی از سبک زندگی دیجیتال نومدها، می‌تواند به تقویت همزیستی و پذیرش اجتماعی این گروه در کیش کمک کند. چنین اقداماتی نه تنها باعث بهبود تجربه نومدها در مقصد می‌شود، بلکه مشارکت اقتصادی و فرهنگی جامعه محلی را نیز افزایش می‌دهد.

با این حال، این پژوهش محدودیت‌هایی داشت که باید مورد توجه قرار گیرد. نخست، حجم نمونه کوچک و محدود به ۱۵ نفر از ذی‌نفعان بود که ممکن است دیدگاه‌های متنوع‌تری را منعکس نکند. دوم، تمرکز تحقیق بر جزیره کیش به‌عنوان یک مطالعه موردی، قابلیت تعمیم آن به سایر مناطق را کاهش می‌دهد. سوم، روش کیفی مورد استفاده در این پژوهش، امکان تحلیل گسترده‌ی اقتصادی یا سنجش دقیق پیامدهای اجتماعی را فراهم نکرد. پژوهش‌های آتی می‌توانند بر محورهای زیر متمرکز شوند:

- بررسی جامع تأثیرات اقتصادی دیجیتال نومدها بر جزیره کیش و نقش آن‌ها در رونق کسب‌وکارهای محلی
- تحلیل سیاست‌های مالیاتی، اقامتی و حمایتی برای جذب دیجیتال نومدها و توسعه پایدار این اکوسیستم
- استفاده از روش‌های کمی، مانند مدل‌سازی اقتصادی و تحلیل داده‌های نظرسنجی، برای ارزیابی تأثیر دیجیتال نومدها بر بازار کار و هزینه‌های زندگی
- مطالعات تطبیقی بین جزیره کیش و مقاصد موفق‌ی مانند لیسبون، بالی و استونی جهت شناسایی راهکارهای مؤثر جذب دیجیتال نومدها
- انجام پژوهش‌های طولی برای ارزیابی بلندمدت تأثیر سیاست‌های پیشنهادی بر توسعه پایدار گردشگری دیجیتال نومدی در جزیره کیش

منابع

- Arbutina, H., Šinković, Z., & Pribisalić, L. (2023). The Legal Status of Digital Nomads. *International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics*, 1422–1427. <https://doi.org/10.23919/MIPRO57284.2023.10159694>
- Arisoy, B. (2024), "Digital nomadism and the tourism industry labor markets", *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, Vol. 16 No. 3, pp. 383-395. <https://doi.org/10.1108/WHATT-03-2024-0062>
- Beaumont, J. (2019). Digital nomads and sense of place: A case study of Lisbon.
- Ricarda B. Bouncken & Andreas J. Reuschl, 2018. Coworking-spaces: how a phenomenon of the sharing economy builds a novel trend for the workplace and for entrepreneurship, *Review of Managerial Science*, Springer, vol. 12(1), pages 317-334, January.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). *Thematic analysis: A practical guide*. Sage.
- Gupta, Shashank & Jaiswal, Rachana. (2024). Digital Nomads: A Systematic literature review and future research agenda. *Tourism Review*. 10.1108/TR-12-2023-0869.
- Castells, M. (1996). *The rise of the network society*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Mäkinen, J. (2024). Cultural integration of digital nomads in Thailand: Integrating Western cultural values with Thai.
- Toivanen, M. (2023). Countercultural Lifestyle No More? Digital Nomadism and the Commodification of Neo-nomadic Mobilities. *Mobility humanities*, 2(2), 70-89. <https://doi.org/10.23090/MH.2023.07.2.2.070>
- Vohra, Vivek & Banishetty, Shanthi & Dutta, Tanusree & Joshi, Aanchal. (2024). Work, wander and repeat: modeling the enablers of digital nomadic lifestyle. *Journal of Global Mobility: The Home of Expatriate Management Research*. 10.1108/JGM-05-2024-0044.
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How Many Interviews Are Enough? An Experiment with Data Saturation and Variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82. <https://doi.org/10.1177/1525822X05279903> (Original work published 2006)
- Lonardi, Serena & Buffa, Federica & Martini, Umberto. (2024). Digital nomadism and tourism development: Stakeholders' perceptions of an inner area. *Sinergie Italian Journal of Management*. 42. 91-107. 10.7433/s124.2024.05.
- Moreno-Medina, Claudio & Parreño-Castellano, Juan & Domínguez-Mujica, Josefina. (2022). THE CANARIAN COASTAL AREAS' ATTRACTIVENESS FOR TELEWORKING: DIGITAL NOMADISM AND POST-PANDEMIC IN LAS PALMAS DE GRAN CANARIA. 10.13140/RG.2.2.30466.15047.
- Kovac, I., Banovic, R. S., & Vuckovic, V. (2024). "Beyond stereotypes: The case of new immigrant entrepreneurs in Croatia." *Scientific Conference on Economic and Social Development*.
- Londono, M. A. (2024). Tax policy in a mobile world: Insights from the digital nomad tax freedom index. *Liberty International*. Retrieved from <https://liberty-intl.org/wp-content/uploads/2024/10/Tax-Policy-in-a-Mobile-World -Insights-from-the-Digital-Nomad-Tax-Freedom-Index.pdf>
- Kashif, M. (2024). Enhancing the digital nomads experience: A service design approach to address challenges and expectations, developing a tailored solution. *Theseus*. Retrieved from https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/876446/Kashif_Muhammad.pdf?sequence=2
- Lacárcel, F. J. S. (2025). Digital technologies, sustainable lifestyle, and tourism: How digital nomads navigate global mobility? *Sustainable Technology and Entrepreneurship*. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S277303282500001X>
- Yang, C., Shao, J., & Zhao, Y. (2025). Post-COVID-19 Sojourn Choices: Exploring the Distribution and Preferences of Chinese Digital Nomads Based on the Lifestyle Migration Theory. *Sustainability*, 17(1), 130. <https://doi.org/10.3390/su17010130>

- Tuomela, I. (2022). "Digital Nomads as Travellers in Europe." Theseus. Retrieved from https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/785450/Tuomela_Ina.pdf?sequence=2
- Sánchez Vergara, José Ignacio & Orel, Marko & Capdevila, Ignasi. (2023). "Home office is the here and now." Digital nomad visa systems and remote work-focused leisure policies. *World Leisure Journal*. 65. 10.1080/16078055.2023.2165142.
- Kitika, Chiranthanin & Suwatcharapinun, Sant. (2024). Smart District Through a Study of Urban Area Usage on High-Speed Internet Area: A Case Study of Chiang Mai City. *Asian Creative Architecture, Art and Design*. 37. 1-17. 10.55003/acaad.2024.264062.
- Zhou, L., Buhalis, D., Fan, D. X. F., & Ladkin, A. (2024). Attracting digital nomads: Smart destination strategies, innovation, and competitiveness. *Tourism Management Perspectives*, 45, 100764. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2024.100764>
- Rädiker, S., & Kuckartz, U. (2019). Analyzing qualitative data with MAXQDA: Text, audio, and video. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-15671-8>
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods* (4th ed.). Sage Publications.
- Silverman, D. (2015). *Interpreting qualitative data* (5th ed.). Sage.
- Tehran Times. (2024). *Kish Free Zone launches new digital platform for visitors*. Retrieved from <https://www.tehrantimes.com/news/509442/Manufacturing-threats-West-s-constant-fearmongering-on-Iran-s-nuclear-program>
- Policarpio, John Ericson & Pacete, Janice. (2024). Co-Working Spaces and Digital Nomadism in the Philippines: Understanding Bleisure Tourism's Role in Diffusion of Culture. 10.4018/979-8-3693-4354-8.ch009.
- Bozzi, Alberica. (2024). Digital nomadism from the perspective of places and mobilities: a literature review. *European Transport Research Review*. 16. 10.1186/s12544-024-00663-z.
- Mira, Maria & Moura, Andreia & Araujo, Nayara. (2024). Tourism sustainability, friendly policies, and infrastructure: Digital nomads' motivations for visiting Portugal. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*. 8. 4484. 10.24294/jipd.v8i6.4484.
- Ke, Weichen. (2024). The Impact of Tourism Policies on the Competitiveness of Tourist Destinations. *Economics, Law and Policy*. 7. p126. 10.22158/elp.v7n1p126.
- Lee, A., Toombs, A. L., & Erickson, I. (2019). Infrastructure vs. Community: Co-spaces Confront Digital Nomads' Paradoxical Needs. *Human Factors in Computing Systems*, 3313064. <https://doi.org/10.1145/3290607.3313064>
- Yıldırım, M., & Kaya, A. (2024). Experiences, expectations and suggestions of digital nomads towards an intangible cultural heritage. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*. <https://doi.org/10.1108/whatt-03-2024-0055>